

Mea maxima

A két kis aloé vera egy ismert, nemzetközi áruházlánc növénygyárában látta meg a napvilágot. Mindannyiunk sorsában osztozva, felcímkézve, egy polcon várták, hogy valaki megvásárolja és hazavigye őket. Na, Marcel Morarunak és asszisztensének, Bogota Mária Rózsának pont ők kellettek. Legalábbis őket tették be a vásárlókocsijukba, a kábelek, kötelek, áramkörök, vörösborok, burgonyaszirmok és ásványvizes PET palackok közé.

Valamikor a T. Olivér-féle Sírás Tanszék szerény előmenetelű hallgatója voltam, Cioranból például elvágtak, mert nem bírtam a szóbeli vizsgán megszólalni. Miért kell ezt a sármőr fasisztaszimpatizánst kultiválnunk, sírást akarok tanulni, nem gyűlölködést, dühöngtem magamban artikulálatlanul. A professzor csak nézett, várta a feleletem, peregtek a könnyei, végül csöndesen azt mondta: Erika kedves, megértem, hogy indiszponált pillanatnyilag, kérem, jöjjön el a következő vizsgára. És hazament rendezgetni a törgyűjteményét. Csodáltam őt a könnyeiért, valamint féltém a töreitől. Beszéltek a városban, hogy szerelme kiugrott a kilencedikről, még meg nem született közös gyermekükkel a hasában. Ezért akartam tanulni tőle sírni. Például azon a fesztiválon a hajdani csatornagár elhagyatott parkjában, eső után megjelent az égen a szivárvány, és én szokás szerint kicsit túlreagáltam, mire Péntek Krisztián végigmért, és megjegyezte: az instán különbeket láttam. Mit lehet erre mondani. Vagy ülünk a tengerparton, alkonyodik, és két delfin egészen közel jön hozzánk, és akkor megszólal Bogota Mária Rózsa telefonja, és hallom a füleimmel, hogy mondja: hát itt né, nézem a delfineket.

Aztán úgy adódott, évtizedek teltek el, hogy ott lehettem sírás tanárom halálos ágyánál. Szobatársa egy román fiú, jóformán már ment is ki az életbe, mi maradtunk, beszélgettünk kedvünkre. Azt mesélte sírás tanárom, hogy még a nyolcvanas években volt egy kis tanítványi köre, Platónról, Lukianoszról, Spinozáról, Pascalról, Montaigne-ről diskuráltak, aztán az egyik fiú, bizonyos Kis Géza kivándorolt New Yorkba, és amikor meglátogatta, valami örült magabiztossággal osztotta neki az észet, merthogy ő már a 6-os tisztasági fokozaton van, majd előkapott egy csatornaszerű valamit, hogy megmérje benne a szenvedést. Majd leültette sírás tanáromat a New York-i kicsi konyhájában a 6-os tisztaságú Kis Géza, az asztalra tett hat fényes borítójú könyvet, és rázárta az ajtót, még egy táblát is kitett, hogy „DO NOT DISTURB”. És akkor sírás tanárom beleolvasott azokba a könyvekbe, és hát minden ismerős volt, csak ad usum delphini kifejtve: Pithágorász, Parmenidész, Pszeudo-Dionüsziosz, Hermész Triszmegisztosz, úgyhogy kopogtatott a 6-os tisztaságú Kis Gézának, hogy engedje ki, majd a Kolozsvárról vitt, saját készítésű, Sub specie aeternitatis nevű szilvapálinka mellett emlékeztette rá, hányadán állnak a dolgok.

Szerettem volna megkérdezni sírás tanáromtól, hogy mit mutatott az a szenvedésméter, engem ugyanis a szivárványokon és delfineken kívül a szenvedés-

méterek is indokolatlanul lázba hoznak, de nem volt hogyan, mert nevetett, azon is nevetett, hogy most, a halálos ágyán újra elővette Dosztojevszkijtől a *Feljegyzések az egérlyukból* és a *Feljegyzések a boltak házából*, hátha kiderül, mire jutott az a faszkalap, és hát ki is derült, mégpedig az, hogy az emberek vagy ostobák, vagy szenvednek, vagyis, kedves Erika, üzenet nincs.

Aztán millió dolog történt az életben, például az, hogy Marcel Moraru és Bogota Mária Rózsa hazavitték és letették a konyhában a szupermarket újrafelhasználható szatyrait, benyomták a Black Eyed Peast, szexeltek, majd töltöttek maguknak a vörösborból, rágyújtottak, Marcel Moraru fejtegetni kezdte a koncepcióját, Bogota Mária Rózsa épített körmein nézegette a mandalákat, ugyanakkor feszülten figyelt is Marcelre, aztán eszébe jutott, hogy megéhezett, és a burgonyaszirmok után kezdett matatni. Szórakozottan kivette a két aloé verát is, elrendezgette lekonyuló hajtásaikat, az ablakpárkányra helyezte őket, és megkérdezte: Mit szólsz, Marcel, ne adjak ezeknek egy kis vizet? Marcel Moraru éppen az elektronika és az élővilág fúzióját fejtegette, különös tekintettel az antropocén korszak mibenlétére, úgyhogy meglepte a kérdés, elszámolt magában tízig, és lenyelte az elsőre felugró választ, végül is az installációnak egy hét múlva már virítania kell. Felőlem nyugodtan, mondta.

Az aloé verák sokáig jól megvannak víz nélkül, de szatyorból kikerülni a levegőre és a fényre tényleg isteni érzés. Mióta hazajött Ozoráról, Pablo fölfedezte, hogy képes a növényekkel kommunikálni, az aloé verát is ő ajánlotta Marcel Morarunak, ha már olyasmit keres, amelyik nem nyíffan ki az első öt percben, miután elektródákat szúrnak a szárába. Marcel Moraru előbb kutyával képzelte el az installációját, hogy a látogatók érintéseit a kutyába vezetett elektródák továbbítják a keverőpulthoz, ami ennek megfelelően fog hangokat kiadni. (Zenélni. Persze a memóriájában lévő hangválasztékból. Na és, senki se tökéletes.) Pablo, aki a kutyákkal is pompásan kommunikált Ozora óta, próbálta lebeszélni Marcelt erről, hiszen a kutya anélkül is válaszol neked, hogy áramot vezetnél bele, mondta, de Marcel szeme előtt inkább az az értelmezés lebegett, hogy napjaink cukiságmániáját ironikusan ötvözi a technóval. Végül a főszervezők simán megtiltották neki a kutyát, hiszen így nem garantálhatnák a látogatók testi épségét, ráadásul a radikális állatvédők is egyre fékezhetlenebbek, képesek rájuk gyűjtani az egész hőbelevancot, ami akkor is gáz, ha az egész hőbelevancot a polgármesteri hivatal azért engedte át nekik ideiglenesen, műűvészeti események szervezésére, mert mint hajdani alkoholgyár, bontás alatt áll, rövidesen irodaház épül a helyén, nyilván valami trollfarm csicsás fedőnéven. Egy vicces munkatárs a polgármesteri hivatalban, miután bejászották nekik a titkos felvételt a megbeszélésről, meg is jegyezte, hogy ha felgyűjtanák, legalább megspórolnák a bontás költségének egy részét, de Skovrán Erika, aki a mellette lévő épületben szerezte a bölcsészdiplomáját, szárazon megjegyezte, remek, mert a könyvtár is szépen ég, és mi is égni fogunk, mire mindenki úgy tett, mint aki mélyen belemerül az előtte lévő iratcsomóba. Mindenesetre maradt a növény és a technó publikusan irányított nászának projektje a szentivánéji urban space-ben, konkrétan a Ferenc Ferdinánd utca 333-as szám alatti építmény pincéjében.

velünk hipotézisét, hogy azért olyan idegölő a várakoztatási zene, hogy a kliens feladja, és oldja meg maga a problémáját. Barack azt mondta, hogy pontosan ez a cég még csak nem is titkolt politikája, ráadásul az operátorok is hallják a muzsikát. Erre ittunk, kifejezve a szolidaritásunkat az operátorokkal, aztán valamelyikünk azzal vélte menteni a helyzetet, talán éppen a slammer Szabó Andris, hogy azért csak van valami jó a rendszerben, hiszen nyilván a pszichopáták azok, akik mégiscsak képesek kivárni, míg valaki föl nem veszi a telefont, és azzal, hogy valaki a központból meghallgatja a panaszukat, és próbál valamit mondani rá, az utolsó pillanatok egyikében megakadályozza, hogy egy busz, szupermarket vagy repülő felrobbanjon. Vagy egy iskola, tette hozzá valaki elmésen. Lehet, hogy én. Hogy mea culpa. El is meséltem nekik a régi anekdotát a nagyenyedi hentesről: egyszer, amikor vendégek mentek hozzá, a nagyenyedi hentes széles mozdulattal körbe mutatott, és tősztra emelvén poharát, ekképpen szólt: Az én házam az én váram, vagy ahogy az angol mondja: mea culpa mea maxima.

Andris rátért a BDSM lényegére, hogy azért ne legyünk már képmutatók, mindenkinek jól esik, ha néha tárgyiasítják, amire Louis Moutot, az amszterdami Titanic Orchestra hajdani üstdobosa, aki nyugdíjas korára feltalálta a lyukas szemüveget, amin keresztül sokkal könnyebb a naponta több ízben is esedékes szemcseppeket beadminisztrálni, szóval az édes Louis csöndesen megjegyezte, hogy ez ugyan igaz lehet, de mi ez az igazság ahhoz képest, hogy mi, akik itt ülünk most az Insomniában, mi mind akkor állunk fel, amikor akarunk, viszont vannak, akik örökké ki vannak kötözve. És amikor Varga Évi megvilágosodását kezdte fejtegetni, miszerint képes kézzel a gyógyítani, valaki közülünk, mielőtt átmennénk spiribe, a számlát kérte, és elindultunk a Ferenc Ferdinánd utca 333-as szám felé.

A gyönyörű óriást ismertem nappali fényben. A bölcsészkar angol szárnyából, a szomszédos épület tűzfalán volt látható a harminc méter hosszú, kék, fekvő emberalak, fejében a földgömb, nyakán egy közös pont körüli három ellipszis pálya, szívében egy szem, hasán napsugárfonatok, nemi szervén vörös, narancsszín és kék gömb, istenem, élet, gyermek, tisztánlátás, és ott volt a kék emberalakon az égbolt, Szaturnusz a gyűrűjével a jobb térdén, a Mars a bal bokáján, és üstökösök is voltak, meg galaktikus porviharok, ott volt a jó Pithágorász, és ott volt a bölcs Parmenidész, ott volt a mániákus Pszeudo-Dionüsziosz és persze ott volt a gőgös Hermész Triszmegisztosz. Pascal is ott didergett. Szent Iván éjszakáján a Ferenc Ferdinánd utca 333-as szám belső udvarán az óriással együtt ünnepeltek a népek, ettek, ittak, nézelődtek, az elektro, anélkül, hogy elnyomná, együtt szólt a fagottal, a csellóval és a hangtállal, a fényfestés pedig sárga aurát mozgatott az óriás feje köré. A bolygók megindultak, a csillagok szétszóródtak, az óriás testén kisebb óriások: vetített emberalakok táncoltak. Ott keringett kissé bátortalanul sírás tanárom is. A föld felett felhők úsztak át, Mami intett nekem, hogy bírjam ki, semmi se tart örökké, egy pillanatra mintha a 6-os tisztaságú Kis Géza is felcsillant volna, hullámzott az óriás, pulzált a napfonatkör.

Nem is értem, hogyan kerültem le a pincébe megnézni a *Digital Interactive Arts* kiállítását.

Azelőtti nap Marcel Moraru és asszisztense levitték a keverőpultot, a két aloé verát, a hangfalakat, az erősítőket, a kábeleket, a villanyáram-elosztókat, és elkezd-

ték összeszerelni a cuccot. Beállították a szettet, és amikor Marcel úgy döntött, hogy jól szól, a növényeket rátették egy raklapra, és beléjük szűrték az elektródákat.

Körülnéztem, egy-egy állólámpa világított gyéren maga körül, az egymásból nyíló termekben alig lehetett látni valamit. Fém hangokat hallottam. Emberek se nagyon voltak, akik meg mégis, azok mind egy szálíg ismeretlenek. Képek, tárgyak homálylottak itt-ott. Ha volt is valami interakció, a sötét nagyobb volt. A hangok irányába botorkáltam. És lassan körvonalazódott a szemem előtt néhány emberi alak, akik egy raklap fölé hajolnak, és két aloé verát simogatnak. Úgy éreztem, mintha egy százasseget ütöttek volna a kisagyamba. Lebénultam, de nem tudtam nem látni, mi folyik ebben a kínzókamrában. Egy örökkévalóságig álltam ott a félhomályban, és néztem tehetetlenül, amint nevetgélve fogdosnak két növényt. Skovrán Erika viszont odament a raklapokhoz, leguggolt az aloé verák mellé, és észrevette, ahogy egy-egy drót lóg ki mindkettőből, vagyis ez vezeti az érintéseket a keverőpultba, ami az adott lehetőségeken belül zenévé konvertálja őket. Kihúzta az egyik drótot, várt egy kicsit, majd a másikat is kihúzta. Csend lett. Csodálkozva néztek körül az emberek, Marcel Moraru valahonnan előkerült, és regisztrálta, hogy a drótok elmozdultak, vagy mi, gyorsan visszadugta őket a növényekbe. Skovrán Erika nem mozdult. Bogota Mária Rózsa sűgött valamit Marcel fülébe, mire Marcel lehajolt Erikához:

- Miért húzta ki a drótokat? Nem tetszik valami?
- Maguk explojtálják ezt a két növényt – válaszolt Erika.
- Miii?
- Ez növénykínzás.

Marcel körülnézett, tekintetében a kérdéssel, hogy vajon ki hívta ide ezt a zizis banyát, de Bogota Mária Rózsán kívül senki nem vizionozta pillantását, úgyhogy még egyszer lehajolt Erikához:

- Nem tudom, mi a problémája önnek, mi csak használjuk ezeket a növényeket. Mi megvásároltuk őket.
- Hát éppen ez az – de már nem volt kinek folytatni, mert Marcel Moraru eltűnt. Bogota Mária Rózsa hajolt oda Erikához segítőkészen:
- Asszonyom, ez egy interaktív installáció, az élővilág és a technika kapcsolatról szól, nem tudom, volt-e valaha kortárs képzőművészeti kiállítás vagy alternatív színházban, egyáltalán, magának van kutyája vagy macskája?

Skovrán Erika éppen a kutyáját gyászolta, napok óta semmi másra nem tudott gondolni, csak hogy mea culpa, mea maxima culpa, agyában szétszakadtak a szinapszisok, szíve helyén egy marék kavics zörgött, végtagjai egy leejtett és ottfelejtett marionetté, egyetlen szerve működött rendesen, a könnycsatornája; az a kutya bízott benne, és ő nem tudta megvédeni a barátja dzsipjétől, pedig fél évvel korábban pontosan meg is álmodta a balesetet; vigasztalhatatlan volt, úgy érezte, ha tovább élne, rosszabb ember lenne. És akkor közvetlenül mellette megjelent Barack, és átvette a stafétát:

- Normális, hogy van kutyám és macskám és pókom és fikuszom és aloé verám és görög bazsalikomom.
- Akkor tudnod kell – így Bogota Mária Rózsa, miközben elismerően tekintett Barack királykék Kleopátra-frizurájára –, hogy a növények nem éreznek fájdalmat.

– Persze – mondta Barack dühöngő betelefonálókön edzett káprázatos mosolyával –, nincsenek nociceptoraik, de képesek kinyíródni az érintéstől. Nem fáj nekik, de belehalnak, capisci? Frank Salisbury és csapata a Colorado Állami Egyetemen bebizonyították, hogy az ember elpusztíthatja a bojtorján szerbtövis levelét egyszerűen azzal, hogy minden nap pár másodpercig hozzáér.

Bogota Mária Rózsa, mint akinek mások a prioritásai, megvonta a vállát, és elindult megkeresni Marcellt. A növényeket újonnan érkezők kezdték simogatni. Szálltak a térben a fémes hangok. Barack lassan felállt, nyújtózkodott, kézen fogta előbb Erikát, majd engem, és magával vitt a felszínre.

Odafent Szabó Andrisék vigyorogtak ránk egy pedálmeghajtású limuzinból. Pablo kormányozott, az édes Louis fogózkodott, Varga Évi integetett nekünk a spéci kezeivel, hogy huppanjunk be, és tekerjünk mi is. Éppen jókor, mert egyre durvábban fúj a szél, a pince bejárata eltűnt, és vége volt a fényvetítésnek. A mikromakrokozmosz ember, jóllehet valahol már aláírták a bontási rendeletet, még ott feküdt a falon, és nem mozdult.

